

Magdalena Świdarska

Żukowice, st. 48, gm. loco, woj.
legnickie, AZP 68-19/143

Informator Archeologiczny : badania 25, 28-29

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Najstarsze ślady osadnictwa wiążą się z kulturą ceramiki wstęgowej rytej. Na ten okres jest datowana tylko jedna jama, nr 70. Cechy surowcowe oraz ornamentacyjne pozyskanego materiału ceramicznego pozwalają omawiany obiekt datować na środkową fazę tej kultury.

Ślady osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej klutej w postaci 38 obiektów koncentrowały się w centralnej i północno-zachodniej części stanowiska. Duże jamy tej kultury usytuowane były w centralnej partii stanowiska tak, iż tworzyły dość nieregularny, pusty w środku czworobok. Kształt i rozmiary tych obiektów pozwalają sądzić, że stanowiły one wziemne pozostałości dużych, zagłębionych w ziemię budynków mieszkalnych, usytuowanych w centralnej stronie stanowiska. Z ich wypełnisk pozyskano stosunkowo bogaty zestaw zabytków. Pod względem technologicznym oraz stylistycznym ułamki naczyń glinianych datują ten zespół na późną fazę omawianej kultury.

Następną fazę osadnictwa neolitycznego stanowiła mała osada ludności kultury lądzielskiej, grupy brzesko-kujawskiej, składająca się zaledwie z 4 obiektów. Wszystkie zostały zidentyfikowane na kulminacji wyniesienia.

Ślad po kolejnej fazie osadnictwa tworzyło 37 jam kultury amfor kulistych, występujących w obrębie całego stanowiska, skupiających się jednak głównie na kulminacji wyniesienia. Cechy asortymentowe pozyskanych fragm. naczyń, ich bogate zdobnictwo sznurowe i stempelkowe pozwalają w oparciu o analogiczne materiały odkryte w najbliższych okolicach datować osadę na najmlodsza fazę tej kultury.

W obrębie omawianego stanowiska zostały także odkryte 2 obiekty z wczesnego okresu epoki brązu. Jednym z nich był grób szkieletowy (jama nr 158) położony w północno-wschodniej części stanowiska, datowany na I/II fazę kultury unietyckiej. Drugi stanowiła jama osadnicza uchwycona w jego północno-zachodniej części.

W obrębie badanej przestrzeni odkryto także 4 obiekty związane z okresem penetracji tych okolic przez ludy kultury lużyckiej. Zidentyfikowano je w północno-zachodniej części stanowiska, gdzie usytuowane były w pewnym rozproszeniu. W ich wypełniskach pozyskano nieliczny materiał ceramiczny, w którym znajdują się fragm. ceramiki guzowej, datującej cały zespół na III okres epoki brązu.

Najmlodsze ślady osadnictwa, jakie zostały tutaj odkryte, pochodzą z okresu wpływów rzymskich. W sumie zidentyfikowano 25 obiektów występujących w rozproszeniu w obrębie całego stanowiska. Na podstawie cech dość licznej inwentarza ceramicznego, jaki odnaleziono w ich wypełniskach, możemy przyjąć, że omawiana osada funkcjonowała w fazie D wspomnianego okresu.

Dokumentacja oraz zabytki znajdują się w zbiorach Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Głogowie.

Żukowice, st. 35, gm. loco, woj. legnickie patrz środkowa i późna epoka brązu

Żukowice, st. 36, gm. loco, woj. legnickie patrz środkowa i późna epoka brązu; wczesna epoka żelaza

**Żukowice, st. 48
gm. loco, woj. legnickie
AZP 68-19/143**

**Muzeum Archeologiczno-Historyczne
w Głogowie**

Badania prowadziła mgr Magdalena Świdzka. Finansowane przez Urząd Miejski w Głogowie, Hutę Miedzi „Głogów”. Pierwszy sezon badań. Osada wielokulturowa: kultura ceramiki wstęgowej klutej, kultura lużycka z V okresu epoki brązu i okresu halsztackiego, kultura przeworska z późnego okresu wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze.

Stanowisko położone jest ok. 1500 m na wschód od wsi Żukowice i ok. 1500 m na południowy zachód od obecnego koryta Odry, na skraju niewielkiego wyniesienia, opadającego w kierunku wschodnim do małego cieku.

Stanowisko odkryte zostało w 1985 r. w trakcie badań powierzchniowych prowadzonych w ramach AZP. W związku z tym, że przynajmniej część jego ulec miała zniszczeniu wskutek budowy komunalnego wysypiska śmieci, konieczne stało się przeprowadzenie badań wykopaliskowych o charakterze ratowniczym. Na objętym nimi obszarze humus ściągnięty został sprzętem mechanicznym. Przebadano część stanowiska o powierzchni 56,25 ara.

Odkryto i wyeksplorowano łącznie 79 obiektów, w tym 28, które można określić jako jamy posłupowe oraz 2 domniemane paleniska. Udokumentowano 4 fazy zasiedlenia terenu stanowiska:

1. Osada neolityczna ludności kultury ceramiki wstęgowej kłutej (faza młodszą) — 27 obiektów, w tym 15 jam posłupowych i pozostałości paleniska. Spośród wymienionych obiektów 4 odznaczały się znacznymi rozmiarami. Obiekty nr 23 (9,2 x 8,65 m, wewnątrz resztki paleniska) i nr 39 (7,6 x 7,65 m) były pozostałościami budynków zagłębionych o konstrukcji słupowej. W obu przypadkach niejednoznaczny układ jam posłupowych utrudnia odtworzenie pierwotnego wyglądu i konstrukcji budynku. Obiekty nr 46 (13,9 x 9,4 m, 2 wewnętrzne jamy) i nr 48 (9 x 5,2 m) były prawdopodobnie pozostałościami zagłębionych budynków o niesłupowej konstrukcji ścian i dachu. W wypełniskach obiektów kultury ceramiki wstęgowej kłutej odkryto głównie fragm. ceramiki, zabytki krzemienne (w tym zbrojnik trapezowaty w obiekcie 23), fragm. kości zwierzęcych oraz pojedyncze zabytki kamienne: siekierkę (obiekt 23), fragm. toporka, fragm. siekierki, fragm. żarna (obiekt 39) i rozcieracz (obiekt 46).

2. Osada ludności kultury lużyckiej (V okres epoki brązu i okres halszacki) — 11 obiektów o zarysach łagodnie owalnych czy wręcz kolistych. Ich średnice mieściły się w granicach 0,7–1,9 m. Były to prawdopodobnie różnego rodzaju jamy gospodarcze, użytkowane przez krótki okres. We wnętrzu obiektu nr 17 stwierdzono ślady krótkotrwałego palenia ognia na dwóch poziomach. Inwentarz jam był stosunkowo ubogi: głównie fragm. ceramiki, ponadto 2 bryłki polepy i 1 fragm. kości zwierzęcej.

3. Osada ludności kultury przeworskiej (wczesna faza okresu późnorzymskiego) — 22 obiekty, w tym 10 jam posłupowych i pozostałość paleniska. Wyróżniają się 2 obiekty: obiekt nr 20 zawierał pozostałości kostne niedużego, domowego zwierzęcia, zidentyfikowanego w wyniku analizy jako owca–koza. Górna część jamy była zniszczona, a kości rozorane, lecz zachowany poniżej układ szkieletu wskazuje, że zwierzę zostało złożone do jamy w całości. Obiekt nr 34 (5,25 x 4,74 m) jest pozostałością zagłębionego budynku o słupowej konstrukcji ścian i dachu. Wewnątrz odkryto resztki paleniska. W wypełniskach obiektów odkryto przede wszystkim fragm. ceramiki i fragm. kości zwierzęcych, ponadto: 5 fragm. glinianych ciężarków tkackich (obiekt 27), ośelkę kamienną, przekłuwacz kościany i łyżwę kościaną (obiekt 34), fragm. noża żelaznego (obiekt 34f).

4. Osada wczesnośredniowieczna (starsze fazy) — 7 obiektów, z których 5 było prawdopodobnie zagłębionymi partiami budynków naziemnych, niesłupowych. Ich kształty (zarysy owalne lub prostokątne o zaokrąglonych narożnikach, w przekroju nieckowate) i wymiary (od 2,2 x 1,8 do 3,6 x 1,9 m) mieszczą się w ramach przyjętych dla tego typu obiektów. W trzech z nich odkryto ślady zniszczonych palenisk. W wypełniskach obiektów znajdowały się głównie fragm. ceramiki i fragm. kości zwierzęcych oraz: 2 fragm. prążnicy (obiekt 8), fragm. przedmiotu żelaznego i fragm. płytki szlifierskiej (obiekt 44).

Poza obiektami o określonej chronologii, 7 jam datowanych jest bardzo ogólnie na pradziej. Przyczyną tego jest bardzo skąpa ilość i brak cech charakterystycznych materiału zabytkowego. Chronologia 5 innych obiektów ze względu na brak zabytków pozostaje nieznaną.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Głogowie.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.